

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) 2023-2027

Lokalna Strategia Rozwoju „Między Prosną a Wartą” - Lokalnej Grupy Działania

Czym jest Lokalna Strategia Rozwoju?

- Strategia to kluczowy dokument opracowany przez Stowarzyszenie „LGD – Między Prosną a Wartą” we współpracy z lokalną społecznością. Określa ona najważniejsze potrzeby i wyzwania regionu oraz wyznacza cele i działania na lata 2023-2027, mające na celu ich realizację.
- Dokument powstał w wyniku szeroko zakrojonych konsultacji społecznych, uwzględniających opinie mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz samorządów lokalnych.
- Strategia precyzuje cele i inicjatywy, w ramach których LGD organizuje nabory i przyznaje dofinansowania na projekty przyczyniające się do realizacji założonych wskaźników.

Pomoc przyznaje się w następujących zakresach wsparcia wynikających z LSR – LGD – „Między Prosną a Wartą”

Cel 1:

Rozwój przedsiębiorczości w branżach innych niż meblarska przez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów

Cel 2:

Stymulowanie rozwoju lokalnego przez włączenie mieszkańców w życie lokalne

Cel 3:

Rozwój infrastruktury publicznej

Rozwój przedsiębiorczości w branżach innych niż meblarska przez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów

Przedsięwzięcia w ramach Celu 1

Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej w branżach innych niż meblarska przez osoby fizyczne

Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej w branżach innych niż meblarska

Tworzenie lub rozwijanie gospodarstw agroturystycznych i opiekuńczych oraz zagród edukacyjnych

Stymulowanie rozwoju lokalnego przez włączenie mieszkańców w życie lokalne

Przedsięwzięcia w ramach Celu 2

Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi

Działania zwiększające kompetencje osobiste, zawodowe i społeczne osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów i ludzi młodych

Kreowanie liderów życia społecznego i wspieranie ich działalności w tym zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi

Rozwój infrastruktury społecznej

Przedsięwzięcia w ramach Celu 3

Rozwój infrastruktury
rekreacyjnej

Rozwój infrastruktury
innej niż rekreacyjna
służąca poprawie jakości
życia mieszkańców

KONKURSOWY TRYB WYBORU OPERACJI

Na czym polega? **Wszystkie czynności są dokonywane w systemie PUE ARiMR!**

Proces	Kto odpowiada?	Czas trwania
Ogłoszenie Konkursu	LGD - Zarząd	Min. 14 dni przed pierwszym dniem naboru
Szkolenia – doradztwo – opracowanie wniosku i załączników	LGD - Biuro	Przed i w czasie trwania naboru
Przygotowanie i złożenie wniosku o przyznanie pomocy (dofinansowanie) za pośrednictwem PUE ARiMR	Wnioskodawca	W czasie trwania naboru, który trwa 14- 60 dni (planuje się nabór 30-dniowy)
Ocena formalna(warunki dostępu, zgodność z LSR)+ wezwania do uzupełnień	LGD- Biuro/Zarząd Wnioskodawca	Min. 7 dni na odpowiedź na wezwanie
Ocena KRYTERIA (z możliwością protestu)	RADA LGD	Proces oceny w LGD trwa max. 60 dni
Ostateczna weryfikacja wniosków+ wezwania do uzupełnień	Samorząd Województwa (Urząd Marszałkowski)	7-14 dni na uzupełnienie
Podpisanie umowy	Samorząd Województwa (Urząd Marszałkowski)	3 miesiące (wezwanie do uzupełnień wstrzymuje ten termin)
Realizacja projektu zgodnie z umową lub aneksem - cel, wskaźniki	Beneficjent	Max. 2 lata od zawarcia umowy, max. 30.06.29
Szkolenia – doradztwo – realizacja i rozliczenie projektu, zobowiązania w okresie trwałości	LGD	Po wyborze operacji
Przygotowanie i złożenie wniosku o płatność (rozliczenie)	Beneficjent, LGD, SW (UM)	7-14 dni na uzupełnienie, SW weryfikacja zajmuje 3-4 miesiące
Utrzymanie trwałości projektu (cel, wskaźniki, kontrola, przechowywanie dokumentów)	Beneficjent	Do dwóch lat (start DG) Do trzech lat (rozwój DG, start ZE) Do 5-u lat (start GA)

PUE ARiMR

Wszystkie czynności są dokonywane w systemie PUE ARiMR!

1. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność oraz ich zmiana lub wycofanie, a także wymiana korespondencji, wykonywanie innych czynności dotyczących postępowania oraz zawieranie umów o przyznaniu pomocy odbywa się za pomocą systemu IT.
 - <https://www.gov.pl/web/arimr/platforma-uslug-elektronicznych>
2. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność za pomocą systemu IT następuje **po uwierzytelnieniu w tym systemie wnioskodawcy** lub beneficjenta, a w przypadku gdy wniosek jest składany przez podmiot niebędący osobą fizyczną – po uwierzytelnieniu osób uprawnionych/upoważnionych do reprezentacji.
 - **Aby uwierzytelnienie było możliwe, potencjalny wnioskodawca musi posiadać nr EP (Ewidencja Producentów)**, a to uzyskuje w powiatowym oddziale ARiMR (stacjonarnie, za pośrednictwem poczty tradycyjnej oraz EPUAP).
 - **Złożenie wniosku nie wymaga podpisu elektronicznego, ale uwierzytelnienia w systemie PUE ARiMR.** Załączniki wygenerowane w systemie podpisujemy poprzez uwierzytelnienie w systemie, a załączniki, które powstały poza systemem podpisujemy elektronicznie (wystarczy podpis zaufany).
 - -> **Wytyczne podstawowe, VI.4**

NIEZBĘDNE KROKI DO ZŁOŻENIA WNIOSKU

Wszystkie czynności są dokonywane w systemie PUE ARIMR!

1. Złóż wniosek (osobiście w powiatowym oddziale/listownie/poprzez ePUAP) w ARIMR o nadanie nr EP (czas oczekiwania ok. 7 dni). Numer musi być nadany dla każdej osoby podpisującej wniosek (dot. osób prawnych).
 2. Załóż konto z wykorzystaniem numeru EP na PUE ARiMR.
 3. Umów się na doradztwo
 4. Przyjdź na punktowane szkolenia
 5. Wypełnij wniosek w naborze we właściwej LGD (Uwaga w PUE ARiMR widoczne są nabory innych LGD- tam możesz podejrzeć, jak wygląda wniosek, ale prosimy o niewypełnianie ich)
 6. Załącz dokumenty.
- **Ewidencja producentów:** <https://www.gov.pl/web/arimr/ewidencja-producentow>
 - **Platforma Usług Elektronicznych:** <https://www.gov.pl/web/arimr/platforma-uslug-elektronicznych>

Kto może ubiegać się o pomoc?

Z dofinansowań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na lata 2023-2027 mogą skorzystać osoby i podmioty mieszkające lub mające siedzibę na obszarze działania LGD. Wśród uprawnionych beneficjentów znajdują się:

- **Osoby fizyczne**
- **Mikro i małe przedsiębiorstwa** (zarejestrowane w CEIDG lub KRS)
- **Rolnicy i domownicy z małych gospodarstw rolnych** (do 11,42 ha)
- **Organizacje pozarządowe (NGO)**
- **Jednostki sektora finansów publicznych (JSFP)**
- **Jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej**, którym ustawa przyznaje zdolność prawną

◆ **Warunek konieczny:** Beneficjenci muszą posiadać **numer EP**, czyli identyfikator nadany przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zgodnie z krajowym systemem ewidencji producentów, gospodarstw rolnych i wniosków o płatności.

Wykluczenia

Z pomocy wykluczone są operacje obejmujące budowę lub modernizację:

- dróg,
- targowisk,
- sieci wodno-kanalizacyjnych,
- przydomowych oczyszczalni ścieków,
- dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.

Jak skorzystać z dofinansowania?

1. Bezpłatne doradztwo w biurze LGD:

- ◆ Umów się na spotkanie i skonsultuj swój pomysł na biznes – bezpłatnie otrzymasz wsparcie doradcze.

2. Proces składania wniosku o dofinansowanie:

- ✓ Zapoznaj się z ogłoszeniem oraz wszystkimi niezbędnymi dokumentami, w tym regulaminem naboru.
- ✓ Przygotuj wymagane dokumenty – biuro LGD może Ci pomóc, ale nie sporządzi wniosku za Ciebie.
- ✓ Złóż kompletny wniosek wraz z załącznikami poprzez system IT (epue.arimr.gov.pl) w terminie podanym w ogłoszeniu.

Rodzaje operacji

1. Konkursy

Wnioski dotyczące projektów są składane i oceniane przez Radę LGD, a następnie przekazywane do Samorządu Województwa łódzkiego do akceptacji. Ostateczna decyzja o przyznaniu dofinansowania należy do Zarządu Województwa, który podpisuje umowę z beneficjentem. Projekty mogą być realizowane samodzielnie lub w ramach partnerstw.

2. Granty

Granty to mniejsze formy wsparcia finansowego przeznaczone na inicjatywy społeczno-kulturalne, edukacyjne i szkoleniowe. Umożliwiają organizację warsztatów, wydarzeń czy innych działań lokalnych. Dzięki nim LGD jako beneficjent może przekazać realizację konkretnych przedsięwzięć innym podmiotom – Grantobiorcom.

3. Projekty grantowe w ramach Smart Village

To inicjatywy mające na celu opracowanie nowatorskich koncepcji wspierających zrównoważony rozwój lokalnych społeczności. Projekty te pomagają wdrażać nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania, poprawiające jakość życia mieszkańców oraz efektywność wykorzystania lokalnych zasobów. Grantobiorcy otrzymują środki na przygotowanie strategii rozwoju Smart Village.

4. Operacje własne LGD

W sytuacji braku zainteresowania ze strony wnioskodawców, LGD może samodzielnie realizować projekty odpowiadające na potrzeby społeczności. Działania te pozwalają skutecznie wdrażać założenia strategii rozwoju i wspierać lokalny rozwój w sposób bezpośredni.

Rodzaje wsparcia - RYCZAŁT

- Dofinansowanie ryczałtowe to forma wsparcia finansowego, w której Beneficjent otrzymuje środki finansowe w formie stałej, w określonej z góry kwocie. Kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania na etapie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie.
- Osoby fizyczne podejmujące działalność gospodarczą: * Dofinansowanie do 65% kosztów kwalifikowalnych. * Minimalna kwota – 50 000 zł.
- Rolnicy i domownicy z małych gospodarstw rolnych * Dofinansowanie do 85% kosztów kwalifikowalnych.

Rodzaje wsparcia - REFUNDACJA

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części lub całości kosztów kwalifikowalnych

- Przedsiębiorcy: Dofinansowanie do 65% kosztów kwalifikowalnych.
- Jednostki Sektora Finansów Publicznych: Maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych. Kwota dofinansowania nie przekracza 500 000 zł na jedną operację (brak limitu środków dla JSFP).
- Organizacje pozarządowe Dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych inwestycji nieprodukcyjnych. Maksymalna kwota – 500 000 zł na jednego beneficjenta.
- Lokalna Grupa Działania Dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych. Kwota dofinansowania nie przekracza 500 000 zł na jedną operację (brak limitu środków dla LGD).

Przedsięwzięcie 1.1 PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W BRANŻY INNA NIŻ MEBLARSKA PRZEZ OSOBY FIZYCZNE

- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba utworzonych miejsc pracy
- **Sposób realizacji:** Konkurs
- **Forma pomocy:** Ryczałt
- **Wysokość pomocy:** Od 50 - 70 tys. zł
- **Intensywność wsparcia:** Do 65% kosztów kwalifikowalnych
- **Wnioskodawcy:** Osoby fizyczne (pełnoletnie – w dniu złożenia wniosku ukończone 18 lat)
- **Warunki, które musisz spełnić, aby ubiegać się o pomoc:**
 - **Miejsce zamieszkania:** Wnioskodawca co najmniej od roku zamieszkuje na obszarze objętym LSR.
 - **Brak działalności gospodarczej:** W ciągu roku przed złożeniem Wnioskodawca nie prowadził działalności gospodarczej regulowanej przepisami ustawy *Prawo przedsiębiorców*.
 - **Brak wcześniejszej pomocy w ramach PROW 2014-2020:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej wsparcia na podjęcie działalności gospodarczej w ramach poddziałań 6.2, 6.4, 4.2 lub 19.2.
 - **Brak wcześniejszej pomocy w ramach PS WPR:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej wsparcia na projekty związane z tworzeniem i rozwijaniem działalności gospodarczej, gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych, gospodarstw opiekuńczych lub krótkich łańcuchów dostaw.

Warunki kwalifikowalności przedmiotowe

- **Powiązanie z LSR:** Projekt musi być realizowany na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Uzasadnienie ekonomiczne:** Wymagane jest przedstawienie uproszczonego biznesplanu, który potwierdzi ekonomiczną zasadność projektu.
- **Założenia operacji:**
 - ✓ Podjęcie działalności gospodarczej zgodnie z przepisami ustawy Prawo przedsiębiorców.
 - ✓ Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego (emerytalnego, rentowego, wypadkowego), jeśli wnioskodawca nie jest już nim objęty.
 - ✓ Osiągnięcie co najmniej 30% docelowego poziomu sprzedaży usług lub produktów w ciągu pierwszego roku obrachunkowego od wypłaty pomocy.

Zobowiązania w okresie związania z celem

- **Prowadzenie działalności:** Beneficjent musi utrzymać zrealizowaną inwestycję i prowadzić działalność przez co najmniej 2 lata od wypłaty pomocy (okres zawieszenia działalności nie wlicza się do tego terminu).
- **Prowadzenie ewidencji:** Beneficjent zobowiązany jest do prowadzenia rejestrów sprzedaży produktów lub świadczenia usług.
- **Informowanie o działalności:** Konieczne jest regularne informowanie o ofercie usług lub asortymencie za pomocą ogólnodostępnych środków przekazu.
- **Realizacja biznesplanu:** Beneficjent musi poinformować instytucję wdrażającą o realizacji założeń biznesplanu 3 miesiące przed końcem okresu związania celem.

Przedsięwzięcie 1.2 ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W BRANŻY INNEJ NIŻ MEBLARSKA

- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba utworzonych miejsc pracy
- **Sposób realizacji:** Konkurs
- **Forma pomocy:** Refundacja
- **Wysokość pomocy:** Od 50 - 250 tys. zł
- **Intensywność wsparcia:** Do 65% kosztów kwalifikowalnych
- **Wnioskodawcy:** Mikro- lub małe przedsiębiorstwo

Warunki podmiotowe

- **Miejsce działalności:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku prowadzić działalność gospodarczą na obszarze objętym LSR (adres zgodny z CEIDG, KRS).
- **Czas prowadzenia działalności gospodarczej:** W ciągu ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku wnioskodawca musi wykazać co najmniej 365 dni prowadzenia działalności gospodarczej i nadal ją prowadzić.
- **Brak wcześniejszego wsparcia:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej wsparcia na ten cel w ramach PS WPR.
- **Odstęp między wsparciami:**
 - Od wypłaty wcześniejszej pomocy na podjęcie działalności gospodarczej w ramach PS WPR musi upłynąć co najmniej 2 lata.
 - To samo dotyczy wsparcia w ramach PROW 2014 2020 (poddziałania 4.2, 6.2, 6.4 lub 19.2 PROW 2014-2020)

Warunki przedmiotowe

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Projekt musi być realizowany na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Uzasadnienie ekonomiczne:** Wymagane jest przedstawienie uproszczonego biznesplanu, który potwierdzi ekonomiczną zasadność projektu.
- **Założenia operacji:** Osiągnięcie co najmniej 30% zakładanego w biznesplanie poziomu sprzedaży produktów lub usług w pierwszym roku obrachunkowym po wypłacie pomocy.

Zobowiązania w okresie związania z celem

- **Prowadzenie działalności:** Beneficjent musi utrzymać zrealizowaną inwestycję i prowadzić działalność przez co najmniej 3 lata od wypłaty pomocy (okres zawieszenia działalności nie wlicza się do tego terminu).
- **Prowadzenie ewidencji:** Beneficjent zobowiązany jest do prowadzenia rejestrów sprzedaży produktów lub świadczenia usług.
- **Informowanie o działalności:** Konieczne jest regularne informowanie o ofercie usług lub asortymencie za pomocą ogólnodostępnych środków przekazu.
- **Realizacja biznesplanu:** Beneficjent musi poinformować instytucję wdrażającą o realizacji założeń biznesplanu 3 miesiące przed końcem okresu związania celem.

Informacje ogólne

- **Kolejne wsparcie:** Wnioskodawca, który uzyskał wsparcie na podjęcie działalności gospodarczej może ubiegać się o wsparcie na rozwój działalności najwcześniej po 2 latach od otrzymania płatności końcowej w ramach operacji dotyczącej podejmowania działalności.
- **Finansowanie szkoleń:** Można uzyskać wsparcie na szkolenia ściśle związane z celem operacji, np. kursy zawodowe, specjalistyczne czy z zakresu księgowości.
- **Jednorazowość wsparcia:** Wsparcie na rozwój działalności gospodarczej można otrzymać tylko raz w okresie realizacji Planu Strategicznego.

Przedsięwzięcie 1.3 Tworzenie lub rozwijanie gospodarstw agroturystycznych

- **Wskaźnik rezultatu:** liczba wspartych gospodarstw agroturystycznych i opiekuńczych oraz zagród edukacyjnych
- **Sposób realizacji:** Konkurs
- **Forma pomocy:**
 - Ryczałt - tworzenie gospodarstw agroturystycznych (start GA).
 - Refundacja - rozwijanie gospodarstw agroturystycznych (rozwój GA).
- **Intensywność wsparcia:** Do 85% kosztów kwalifikowalnych
- **Wnioskodawcy:** Osoba fizyczna będąca rolnikiem albo małżonkiem rolnika albo domownikiem z małego gospodarstwa rolnego

Warunki podmiotowe

➤ dla Start GA:

- **Miejsce zamieszkania:** Wnioskodawca co najmniej od roku zamieszkuje na obszarze objętym LSR
- **Brak wcześniejszego wsparcia:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy w ramach PS WPR na działalność tego samego rodzaju.

➤ dla Rozwój GA:

- **Miejsce działalności:** Wnioskodawca co najmniej od roku wykonuje działalność w ramach pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych na obszarze objętym LSR.
- **Czas prowadzenia działalności gospodarczej:** W ciągu ostatnich 3 lat wnioskodawca przez minimum 365 dni prowadził działalność polegającą na wynajmie pokoi, sprzedaży posiłków domowych i innych usług turystycznych, zarejestrowaną w gminnej ewidencji obiektów hotelowych.
- **Brak wcześniejszego wsparcia:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy na rozwój gospodarstwa agroturystycznego.
- **Odstęp między wsparciami:** Od wypłaty wcześniejszej pomocy na utworzenie gospodarstwa agroturystycznego minęły co najmniej 2 lata.

Warunki przedmiotowe

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Projekt musi być realizowany na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Uzasadnienie ekonomiczne:** Wymagane jest przedstawienie uproszczonego biznesplanu, który potwierdzi ekonomiczną zasadność projektu.
- **Standardy usług i plan rozwoju:** Określenie standardów świadczonych usług oraz planu ich rozwoju, np. rozszerzenie zakresu lub podniesienie jakości.
- **Członkostwo:** Wnioskodawca zobowiązuje się przystąpić do lokalnej, regionalnej lub ogólnopolskiej organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich przed złożeniem wniosku o płatność.
- **Warunki operacji:**
 - ✓ Wdrożenie systemu kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej (WBN)
 - ✓ Inwestycje związane z dostosowaniem małego gospodarstwa do usług turystycznych lub modernizacja agroturystyczna
 - ✓ Wykluczenie kosztów związanych z produkcją rolniczą lub przetwórstwem
 - ✓ Start GA – obiekt należy zgłosić do ewidencji innych obiektów hotelarskich prowadzonej przez gminę

Zobowiązania w okresie związania z celem

- **Utrzymanie działalności:** Beneficjent zobowiązany jest do prowadzenia działalności przez 5 lat od dnia wypłaty pomocy (zawieszenie działalności nie wlicza się do tego okresu).
- **Prowadzenie ewidencji:** Beneficjent zobowiązany jest do prowadzenia rejestrów sprzedaży produktów lub świadczenia usług.
- **Informowanie o działalności:** Konieczne jest regularne informowanie o ofercie usług lub asortymencie za pomocą ogólnodostępnych środków przekazu.
- **Realizacja biznesplanu:** Beneficjent musi poinformować instytucję wdrażającą o realizacji założeń biznesplanu 3 miesiące przed końcem okresu związania celem.
- **Zobowiązania dodatkowe:**
 - ✓ Utrzymanie członkostwa w organizacji zrzeszającej kwaterodawców.
 - ✓ Poddanie się inspekcjom kontrolnym Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.
- ❖ **Dodatkowe warunki wypłaty pomocy:**
 - **System kategoryzacji:** Obiekt musi uzyskać kategorię WBN, certyfikat i tablicę rekomendacyjną.
 - **Członkostwo w organizacji:** Wnioskodawca musi udokumentować przystąpienie do organizacji kwaterodawców wiejskich.

Przedsięwzięcie 1.3 Tworzenie lub rozwijanie **Zagród Edukacyjnych**

- **Wskaźnik rezultatu:** liczba wspartych gospodarstw zagród edukacyjnych
- **Sposób realizacji:** Konkurs
- **Forma pomocy:**
 - Ryczałt - tworzenie zagród edukacyjnych (start ZE)
 - Refundacja - rozwijanie zagród edukacyjnych (rozwój ZE)
- **Intensywność wsparcia:** Do 85% kosztów kwalifikowalnych
- **Wnioskodawcy:** Osoba fizyczna będąca rolnikiem albo małżonkiem rolnika albo domownikiem z małego gospodarstwa rolnego

Warunki podmiotowe

❖ dla start ZE :

- **Miejsce zamieszkania:** Wnioskodawca co najmniej od roku zamieszkuje na obszarze objętym LSR
- **Brak wcześniejszego wsparcia:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy w ramach PS WPR na działalność tego samego rodzaju.

❖ dla rozwój ZE :

- **Miejsce działalności:** Wnioskodawca co najmniej od roku wykonuje działalność w ramach pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych na obszarze objętym LSR.
- **Czas prowadzenia działalności gospodarczej:** W ciągu ostatnich 3 lat wnioskodawca przez minimum 365 dni wykonywał tę działalność.
- **Brak wcześniejszego wsparcia:** Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy na rozwój zagrody edukacyjnej.
- **Odstęp między wsparciami:** Od wypłaty wcześniejszej pomocy na utworzenie zagrody edukacyjnej minęły co najmniej 2 lata.

Przedsięwzięcie 2.1 Opracowanie koncepcji „Inteligentnych wsi” (Smart Village)

- Zakres wsparcia koncepcji inteligentnej wsi jest dostosowany do potrzeb zdiagnozowanych w LSR, obejmujący wsparcie operacji realizowanych przez beneficjentów w ramach oddolnych koncepcji inteligentnych wsi, obejmujących obszary wiejskie oraz mających na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu.
- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba opracowanych koncepcji
- **Sposób realizacji i forma pomocy:** Granty – ryczałt
- **Wysokość pomocy i intensywność wsparcia:** Koszt jednostkowy – 4 000 zł
- **Wnioskodawcy:** osoby fizyczne, JSFP, organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną
- ❖ **Warunki podmiotowe:**
 - **Miejsce działalności/zamieszkania:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku posiadać siedzibę lub mieszkać na obszarze objętym LSR

Warunki kwalifikowalności przedmiotowe

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Wnioskodawca musi działać na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.

❖ Koncepcja musi spełniać następujące warunki:

- **Obszar:** Dotyczy terenu zamieszkanego przez maksymalnie 20 tys. mieszkańców (stan na 31 grudnia roku poprzedzającego ogłoszenie konkursu). Obszar ten nie może być objęty inną koncepcją SV. Liczba mieszkańców jest ustalana na podstawie oficjalnych danych statystycznych.
- **Nowoczesność:** Zakłada wykorzystanie technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych lub innowacyjnych rozwiązań.
- **Korzyści dla lokalnej społeczności:** Powinna poprawiać jakość życia, usługi lokalne, bezpieczeństwo, chronić środowisko i klimat albo rozwiązywać lokalne problemy, takie jak:
 - ✓ niedoinwestowanie,
 - ✓ starzenie się społeczeństwa,
 - ✓ wyludnienie,
 - ✓ brak miejsc pracy,
 - ✓ przepaść cyfrowa.
- **Partnerstwo:** Realizowana w partnerstwie z co najmniej jednym podmiotem z danego obszaru.
- **Konsultacje:** Opracowana we współpracy z różnymi podmiotami lokalnymi oraz w oparciu o konsultacje społeczne.
- **Spójność:** Nie może być sprzeczna z innymi dokumentami strategicznymi, w szczególności z LSR.

❖ Koncepcja powinna zawierać:

- **Opis procesu opracowania:** Informacje o konsultacjach społecznych i pracy partnerstwa.
- **Analiza SWOT:** Uproszczony przegląd mocnych i słabych stron obszaru.
- **Plan zaangażowania społeczności:** Przewiduje udział mieszkańców w realizacji koncepcji, z uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołectkiej.
- ❖ Lista projektów: Projekty przewidziane w koncepcji powinny uwzględniać komponent cyfrowy, środowiskowy lub klimatyczny.

Przedsięwzięcie 2.2 Działania zwiększające kompetencje osobiste, zawodowe i społeczne osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów i ludzi młodych

- **Wskaźnik rezultatu:** liczba podjętych inicjatyw w zakresie zwiększenia kompetencji
 - **Sposób realizacji i forma pomocy:** Konkurs - refundacja
 - **Wysokość pomocy i intensywność wsparcia:**
- ✓ Konkurs - od 50 tys. zł, do 75% dla JSFP, do 100 % dla osób fizycznych, organizacji pozarządowych i innych osób prawnych
- **Wnioskodawcy:** Osoby prawne, osoby fizyczne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, którzy nie prowadzą działalności gospodarczej.

❖ Warunki podmiotowe: OSOBY FIZYCZNE

- **Miejsce działalności/zamieszkania:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku posiadać siedzibę lub mieszkać na obszarze objętym LSR.

❖ Warunki przedmiotowe:

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Wnioskodawca musi działać na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Podmioty uprawnione do wsparcia:** Pomoc na operację inwestycyjną mogą otrzymać podmioty, które świadczą usługi na rzecz grup wymagających włączenia społecznego, zgodnie z ich zadaniami statutowymi lub ustawowymi.
- **Charakter działalności:** Pomoc może być przyznana wyłącznie na operacje, które nie są realizowane w ramach działalności gospodarczej podlegającej regulacjom ustawy *Prawo przedsiębiorców*.

❖ Zobowiązania w okresie związania z celem:

- Beneficjent, który realizuje operację inwestycyjną, musi zagwarantować, że **będzie ona utrzymana przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty pomocy.**

Przedsięwzięcie 2.3 Kreowanie liderów życia społecznego i wspieranie ich działalności w tym w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi

- **KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ O ZNACZENIU ZRÓWNOWAŻONEGO ROLNICTWA, GOSPODARKI ROLNO-SPOŻYWCZEJ, ZIELONEJ GOSPODARKI, BIOGOSPODARKI, WSPARCIE ROZWOJU WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE INNOWACYJNOŚCI, CYFRYZACJI LUB PRZEDSIĘBIORCZOŚCI A TAKŻE WZMACNIANIE PROGRAMÓW EDUKACJI LIDERÓW ŻYCIA PUBLICZNEGO I SPOŁECZNEGO, Z WYŁĄCZENIEM INWESTYCJI INFRASTRUKTURALNYCH**
- **Wskaźnik rezultatu:** liczba podjętych inicjatyw na rzecz kreowania i wspierania działalności liderów życia społecznego
- **Sposób realizacji i forma pomocy:**
 - ✓ Konkurs na projekt partnerski – refundacja
 - ✓ Operacja własna - refundacja
- **Wysokość pomocy i intensywność wsparcia:**
 - ✓ Konkurs - od 50 tys. zł, do 65% przedsiębiorców, do 75% dla JSFP, do 100 % dla osób fizycznych, organizacji pozarządowych i innych osób prawnych
 - ✓ Operacja własna – od 50-500 tys. zł, do 100%
- **Wnioskodawcy:** Osoby prawne, osoby fizyczne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną.

❖ **Warunki podmiotowe:**

- **Miejsce działalności/zamieszkania:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku posiadać siedzibę lub mieszkać na obszarze objętym LSR.
- **Wykluczenie:** Pomoc nie może zostać przyznana, jeśli w skład partnerstwa wchodzi podmiot, który już otrzymał pomoc lub ubiega się o nią na realizację tej samej operacji.

❖ **Warunki kwalifikowalności przedmiotowe:**

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Wnioskodawca musi działać na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Zakres tematyczny:** operacja dotyczy przynajmniej jednego z poniższych obszarów:
 - ✓ zrównoważone rolnictwo,
 - ✓ gospodarka rolno-spożywcza,
 - ✓ zielona gospodarka lub biogospodarka,
 - ✓ rozwój wiedzy i umiejętności w zakresie innowacji, cyfryzacji lub przedsiębiorczości,
 - ✓ wsparcie programów edukacyjnych dla liderów życia publicznego lub społecznego.
- **Wykluczenie inwestycji:** Operacja nie przewiduje realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

Warunki dla projektów partnerskich

- **Zakres wsparcia:** Operacja musi być realizowana w ramach jednego zakresu wsparcia.
- **Spełnienie warunków podmiotowych:** Wszyscy wnioskodawcy muszą spełniać warunki podmiotowe przypisane do wybranego zakresu wsparcia.
- **Umowa partnerstwa:** Wnioskodawca jest zobowiązany do przedłożenia umowy partnerstwa.
- **Efekty współpracy:** Wnioskodawca musi wykazać, że realizacja operacji w partnerstwie przyniesie lepsze efekty niż realizacja operacji samodzielnie.
- **Obowiązki partnera wiodącego:**
 - ✓ Prowadzenie postępowania w sprawie przyznania pomocy: składanie wniosku o przyznanie pomocy (WOPP), uzupełnianie dokumentów, udzielanie wyjaśnień.
 - ✓ Realizacja postępowania dotyczącego wypłaty pomocy: składanie wniosku o płatność (WOP), uzupełnianie dokumentów, udzielanie wyjaśnień.
 - ✓ Dystrybucja otrzymanej pomocy między partnerów zgodnie z umową partnerstwa.
 - ✓ Przechowywanie dokumentów przez okres związania operacji z jej celem.
 - ✓ Reprezentowanie partnerstwa w trakcie kontroli przeprowadzanych przez uprawnione organy.
- **Zobowiązania partnerów:**
 - ✓ Partnerzy nie mogą zmieniać składu partnerstwa bez zgody instytucji wdrażającej (SW) w trakcie realizacji operacji oraz w okresie związania z celem.
 - ✓ Zobowiązania partnerów określone w umowie partnerstwa mają charakter solidarny – wszyscy odpowiadają za realizację projektu

Przedsięwzięcie 3.1 **Rozwój infrastruktury rekreacyjnej**

- **Wskaźnik rezultatu:** liczba zrealizowanych projektów w zakresie rozwoju infrastruktury rekreacyjnej
- **Sposób realizacji i forma pomocy:**
 - ✓ Konkurs - refundacja
- **Wysokość pomocy i intensywność wsparcia:**
 - ✓ Konkurs - od 50 tys. zł, do 75% kosztów kwalifikowanych dla JSFP, do 100 % dla NGO
- **Wnioskodawcy:** JSFP i organizacje pozarządowe
- **Miejsce działalności:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku posiadać siedzibę na obszarze objętym LSR.

Warunki kwalifikowalności przedmiotowe

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Projekt musi być realizowany na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Koszty projektu:** Całkowity koszt operacji nie może przekroczyć 1 mln euro.
- **Zaspokajanie potrzeb lokalnych:** Pomoc jest przyznawana wyłącznie na operacje, które służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej.
- **Dostępność infrastruktury:** Infrastruktura powstała w wyniku inwestycji musi być ogólnodostępna i niekomercyjna **lub** przeznaczona na objekty użyteczności publicznej.
- ❖ **Zobowiązania w okresie związania z celem:**
 - Beneficjent, który realizuje inwestycję w infrastrukturę, musi zagwarantować, że **będzie ona utrzymana przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty pomocy.**

Przedsięwzięcie 3.2 **Rozwój infrastruktury innej niż rekreacyjna służącej poprawie jakości życia mieszkańców**

- **Wskaźnik rezultatu:** liczba zrealizowanych projektów w zakresie innym niż infrastruktura rekreacyjna
- **Sposób realizacji i forma pomocy:**
 - ✓ Konkurs - refundacja
- **Wysokość pomocy i intensywność wsparcia:**
 - ✓ Konkurs - od 50 tys. zł, do 75% kosztów kwalifikowanych dla JSFP, do 100 % dla NGO.
- **Wnioskodawcy:** JSFP i organizacje pozarządowe
- **Miejsce działalności:** Wnioskodawca musi od co najmniej roku przed złożeniem wniosku posiadać siedzibę na obszarze objętym LSR.

Warunki kwalifikowalności przedmiotowe

- **Powiązanie z obszarem LSR:** Projekt musi być realizowany na obszarze objętym strategią.
- **Przyczynianie się do realizacji LSR:** Projekt musi bezpośrednio wspierać realizację celów LSR poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników.
- **Legalność projektu:** Operacja musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.
- **Koszty projektu:** Całkowity koszt operacji nie może przekroczyć 1 mln euro.
- **Zaspokajanie potrzeb lokalnych:** Pomoc jest przyznawana wyłącznie na operacje, które służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej.
- **Dostępność infrastruktury:** Infrastruktura powstała w wyniku inwestycji musi być ogólnodostępna i niekomercyjna **lub** przeznaczona na obiekty użyteczności publicznej.
- ❖ **Zobowiązania w okresie związania z celem:**
 - Beneficjent, który realizuje inwestycję w infrastrukturę, musi zagwarantować, że **będzie ona utrzymana przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty pomocy.**

ZASADY KWALIFIKOWANIA KOSZTÓW

1. Koszty inwestycji objęte wsparciem.

❖ Możesz uzyskać wsparcie na:

- Materiały, maszyny i urządzenia oraz ich transport i montaż
- Rozbiórkę i utylizację szkodliwych materiałów (np. azbestu) pochodzących z rozbiórki, jeśli jest to konieczne do realizacji projektu

2. Koszty ogólne związane z przygotowaniem projektu.

❖ Wsparcie obejmuje wydatki na przygotowanie dokumentacji technicznej, w tym:

- Kosztorysy inwestorskie
- Projekty budowlane
- Wypisy i wyrisy z ewidencji gruntów i budynków
- Projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii (OZE) i termomodernizacji
- Audyty energetyczne

ZASADY KWALIFIKOWANIA KOSZTÓW

Możesz także uzyskać dofinansowanie na:

- Koszty nadzoru inwestorskiego lub autorskiego.
- Wynagrodzenie za kierowanie robotami budowlanymi.

Zakup nowych pojazdów.

- Wsparcie dotyczy wyłącznie **fabrycznie nowych pojazdów**, które wcześniej nie były zarejestrowane.

Kiedy inwestycja nie otrzyma wsparcia.

- Jeśli inwestycja została **zakończona lub w pełni zrealizowana** przed złożeniem wniosku, nie możesz ubiegać się o pomoc, chyba że szczegółowe wytyczne przewidują wyjątki.
- Nie są wspierane inwestycje, które mają jedynie charakter odtworzeniowy, czyli nie wprowadzają żadnej nowej wartości lub ulepszeń.

Kary za brak odpowiedniej dokumentacji finansowej.

- Jeśli nie wyodrębnisz w swojej rachunkowości kosztów projektu albo nie zastosujesz odpowiedniego kodu księgowego dla kosztów związanych z projektem, dofinansowanie zostanie pomniejszone o **10%**.

KOSZTY NIEKWALIFIKUJĄCE SIĘ DO WSPARCIA

1. Wydatki poniesione przed złożeniem wniosku:

- Koszty poniesione **przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy** nie są kwalifikowalne.
- W przypadku kosztów ogólnych (np. dokumentacji technicznej), wydatki sprzed **1 stycznia 2023 roku** również nie będą uznane.

2. Koszty ogólne przekraczające limit: Jeśli koszty ogólne projektu (np. przygotowanie dokumentacji) przekraczają **10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych**, nadwyżka nie zostanie objęta wsparciem.

3. Remonty bez modernizacji: Sam remont budynku lub budowli, bez wprowadzenia ulepszeń lub modernizacji, nie kwalifikuje się do dofinansowania.

4. Zakup nieruchomości: Koszt zakupu gruntów czy budynków nie jest objęty wsparciem.

5. Zakładanie sadów i plantacji: Nie można uzyskać pomocy na zakładanie nowych sadów, plantacji wieloletnich ani wymianę nasadzeń.

6. Leasing zwrotny i dodatkowe koszty leasingu: Koszty leasingu zwrotnego oraz dodatkowe opłaty (np. marża finansującego, ubezpieczenie) nie kwalifikują się do wsparcia.

KOSZTY NIEKWALIFIKUJĄCE SIĘ DO WSPARCIA

7. Zakup używanych maszyn i urządzeń: Wydatki na używane maszyny, urządzenia czy wyposażenie (również ich montaż) nie podlegają wsparciu, z wyjątkiem eksponatów w projektach dotyczących dziedzictwa kulturowego.

8. Podatek VAT:

- VAT nie jest kwalifikowalny, jeśli beneficjent (np. rolnik, osoba prawna, organizacja) ma możliwość odzyskania podatku na podstawie przepisów prawa.
- Wyjątek: Jeśli nie ma prawnej możliwości odzyskania VAT, podatek może zostać uznany za koszt kwalifikowalny. Należy to potwierdzić odpowiednimi dokumentami.

❖ Podatek VAT - szczegóły kwalifikowalności:

VAT można uznać za koszt kwalifikowalny tylko wtedy, gdy:

- Beneficjent nie ma prawnej możliwości odzyskania tego podatku zgodnie z obowiązującym prawem.
- Jeśli istnieje możliwość odzyskania VAT, nawet jeśli beneficjent nie podjął działań w celu jego odzyskania, wydatek nie zostanie uznany.

9. Inne wyłączenia:

- Zakup zwierząt, roślin jednorocznych i ich sadzenie.
- Zakup samochodów osobowych.
- Rozbudowa infrastruktury 5G i sieci światłowodowej.
- Inwestycje w nawodnienia gospodarstwa oraz budowa ujęć wody.
- Zakup kotłów do spalania słomy.
- Inwestycje mające na celu jedynie dostosowanie do norm unijnych, z wyjątkiem określonych w przepisach wyjątków.
- Koszty sporządzenia wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność.

RACJONALNOŚĆ KOSZTÓW I INWESTYCJI

Podstawowe zasady:

- **Pomoc finansowa** może zostać przyznana wyłącznie na operacje, które są uzasadnione pod względem racjonalności kosztów i inwestycji.
- Projekt musi być:
 - ✓ **Realny do wykonania,**
 - ✓ **Uzasadniony ekonomicznie i technologicznie,**
 - ✓ **Dostosowany do założonych celów i oczekiwanych rezultatów.**

Jak oceniana jest racjonalność?

Ocenę racjonalności dostosowuje się do charakteru projektu i jego specyfiki. Obejmuje ona analizę kilku kluczowych aspektów:

- **Ekonomiczne uzasadnienie kosztów/inwestycji.** Sprawdza się, czy projekt przyczyni się do osiągnięcia jego celu, np.:
 - Zwiększenia przychodów,
 - Usprawnienia procesów produkcyjnych,
 - Ograniczenia kosztów.
- **Technologiczna racjonalność.** Analizuje się, czy inwestycja:
 - Nie jest jedynie odtworzeniem stanu istniejącego (np. prosty remont),
 - Jest technologicznie spójna i komplementarna,
 - Pasuje do profilu produkcji gospodarstwa lub przedsiębiorstwa,
 - Jest odpowiednia dla skali produkcji i uwzględnia możliwości zbytu w przypadku jej zwiększenia.
- **Kosztowa racjonalność.** Sprawdza się, czy planowane wydatki są zgodne z cenami rynkowymi. Koszty powinny być oszacowane na podstawie dostępnych danych rynkowych.

RACJONALNOŚĆ KOSZTÓW I INWESTYCJI

Kiedy przeprowadzana jest ocena racjonalności?

- **Na etapie oceny wniosku:** Racjonalność analizuje się podczas oceny wniosku o przyznanie pomocy lub wniosku o płatność, zależnie od charakteru projektu.
- **Przy zmianach w projekcie:** Każda zmiana, która wpływa na zakres rzeczowo-finansowy operacji, wymaga ponownej oceny racjonalności.

Jak weryfikowane są koszty?

Koszty zgłoszone we wniosku są porównywane z cenami rynkowymi na podstawie:

- Aktualnych publikacji i opracowań branżowych,
- Cenników i katalogów dostępnych na rynku,
- Ofert publikowanych na stronach internetowych wykonawców,
- Informacji zebranych telefonicznie od producentów lub wykonawców,
- Ceny podobnych projektów złożonych w tym samym czasie.

RACJONALNOŚĆ KOSZTÓW I INWESTYCJI

Co to
oznacza
dla
Ciebie?

1. Przygotowując wniosek, zadbaj o to, aby:
 - Koszty były zgodne z rynkowymi cenami i poparte ofertami lub cennikami,
 - Zaplanowane inwestycje były uzasadnione ekonomicznie i technologicznie.
2. Jeśli dokonujesz zmian w projekcie, upewnij się, że są one racjonalne i dobrze udokumentowane.
3. Dokładna analiza kosztów zwiększy szanse na akceptację Twojego wniosku i otrzymanie wsparcia.

Bibliografia

- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 wersja 4.2
- Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027- obowiązujące od 14 sierpnia 2023 r.
- Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR - obowiązujące od dnia 28 marca 2024 r.